

VERKSAMHETSPLAN 2017–2018

ALLMÄNT OM VERKSAMHETSÅREN:

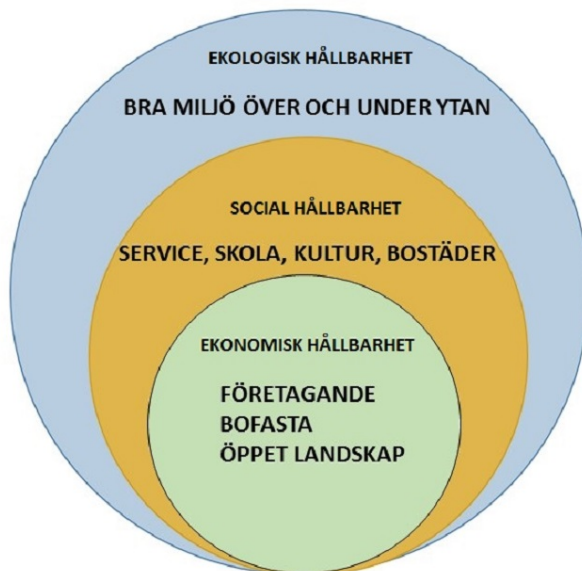
Nordiska skärgårdssamarbetet (NSS) har goda förutsättningar för verksamhetsåren 2017–2018 med stabil ekonomi och anställd chefschef.

Samarbetet ska lyfta fram nyttan av det nordiska gränsregionala samarbetet i berörda skärgårdar och medverka till utveckling genom nätverkande, seminarier och andra möten, både egna och deltagandet i andras evenemang.

Nordiska skärgårdssamarbetet har under året fyra prioriterade områden:

1. Att främja en ekologiskt hållbar utveckling, med särskilt fokus på marin miljö, avfalls- och avloppsfrågor.
2. Att främja en socialt hållbar utveckling, med särskilt fokus på servicenivå, kreativa lösningar samt kvinnor och unga i skärgården.
3. Att främja en ekonomiskt hållbar utveckling, med särskilt fokus på diversifierade försörjningsmöjligheter och entreprenörskap.
4. Att utgöra en plattform för att utveckla gränsöverskridande projekt med extern finansiering, genom EU:s program eller andra finansieringskällor.

HÅLLBARHET I SKÄRGÅRDSARBETET:

Godkänd av Styrelsen 30.3.2017.

Fastställd av Rådet 17.5.2017.

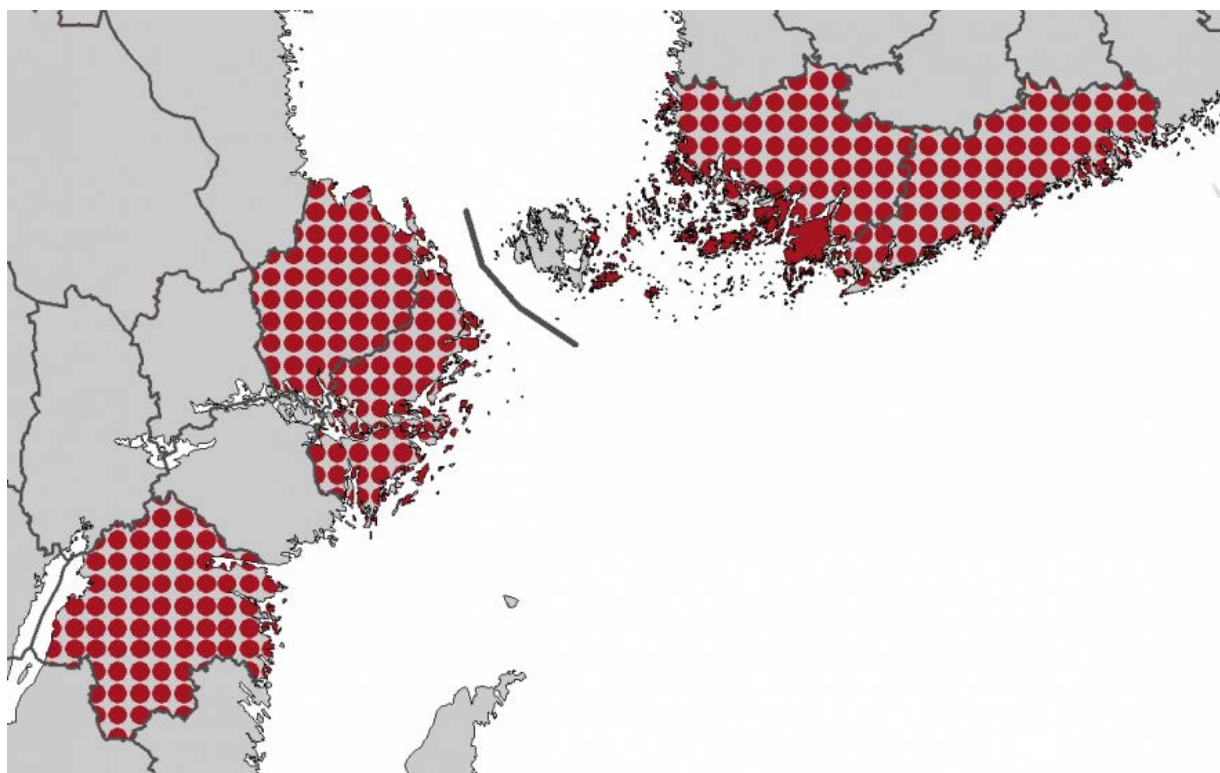
1. BAKGRUND OCH GEOGRAFISK OMFATTNING

Nordiska skärgårdssamarbetet (NSS) sammanbinder skärgårdsregionerna mellan Finland, Åland och Sverige och arbetar för att skärgårdens specifika förutsättningar kan utvecklas på ett hållbart sätt till nytta både för fast bosatta, deltidsboende och besökare.

Skärgårdssamarbetet inleddes år 1978. Huvuduppgiften har formulerats:

- att utveckla skärgårds-regionernas möjligheter genom:
- att behålla en aktiv och fast bosatt befolkning
- att anpassa och utveckla näringslivet
- att vårda kulturarvet och utveckla skärgårdens kultur
- att förbättra skärgårdens marina miljö

NSS:s verksamhetsområde omfattar i dag Stockholms, Östergötlands och Uppsala läns skärgårdar, samtliga sex skärgårdskommuner i landskapet Åland samt skärgårdarna i landskapen Egentliga Finland och Nyland. NSS har inbjudit Sörmland och fasta Åland att återinträda i NSS under verksamhetsåret 2017.

Nordregios kartmaterial.2015.

2. UPPDRAGET SOM GRÄNSKOMMITTÉ

I det nordiska regionalpolitiska samarbetsprogrammet 2017–2020 slår Nordiska ministerrådet (NMR) fast mål och syfte med de nordiska gränskommittéerna: Målet för NMR:s engagemang i gränsregionalt samarbete är att:

- ta tillvara möjligheter och undanröja de hinder som nationsgränser skapar för funktionellt sammanhållna gränsregioner.
- främja utveckling, innovation och tillväxt i de nordiska gränsregionerna.

Utdrag från samarbetsprogrammet 2017–2020:

Gränskommittéerna är medlemsorganisationer som samlar lokala och regionala aktörer som verkar för att främja utvecklingen i gränsregionerna i Norden. Den lokala och regionala förankringen av samarbetet är central och har bidragit till att verksamheten är livskraftig och fortsätter att utvecklas. NMR är en av många finansiärer av det gränsregionala samarbetet och skapar en viktig långsiktig plattform för gränskommittéernas verksamhet.

De nordiska gränskommittéerna har en allt viktigare uppgift då det gäller samarbetet över gränser och utveckling av landsbygden och skärgårdsområden. Genom medlemskapet i de s.k. LOTS-grupperna har NSS en dialog mellan de övriga områdena. Utöver ett större nätverk, ökar kapaciteten inom synlighet, utbyte av fungerande utvecklingsmodeller inom de flesta sektorer samt möjlighet till gemensamma projekt.

De nordiska gränskommittéerna är, tillsammans med NORA (Färöarna, Grönland, Island och Kustnorge), en vital del av det nordiska gränsregionala samarbetet. Ministerrådet för näringsliv, energi och regionalpolitik avser att fortsatt bidra till gränsregionalt samarbete i Norden. I syfte att konkretisera de målsättningar som NMR satt för det gränsregionala samarbetet ska en nordisk gränsregional strategi tas fram inom ramen för samarbetsprogrammet 2017–2020. Strategin ska bidra till att utveckla ministerrådets arbete i gränsregionerna och tydliggöra gränskommittéernas bidrag till det nordiska samarbetet och genomförandet av samarbetsprogrammet.

3. RIKTLINJER FÖR NSS:s VERKSAMHET 2017–2018

NSS:s ändamål är att fungera som samarbetsorgan mellan myndigheter och organisationer och lyfta frågor av gemensamt intresse där samverkan över gränserna tillför extra värden.

Formerna kan variera och innefattar att arrangera och medverka vid seminarier, konferenser och andra möten för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, att medverka till aktiva nätverk och samarbeten samt att uppmuntra projekt och stimulera nytänkande.

NSS verkar genom att:

- lyfta ett fåtal teman åt gången, där NSS kan göra skillnad
- utveckla och stärka samverkan mellan skärgårdsaktörer i de olika länderna, bland annat genom att initiera, planera och koordinera konkreta samarbetsprojekt

- aktivt ge råd om de finansieringsmöjligheter genom EU:s fonder och program och på annat vis stödja förverkligandet av projekt
- arbeta i enlighet med NMR:s samarbetsprogram och ämbetsmannakommitténs rekommendationer samt delta i NMR-sekretariatets arrangemang för gränskommittéer

NSS har en samarbetschef, Annastina Sarlin, som är anställd på 80 %.

NSS verkar genom att:

- anordna och delta i seminarier och konferenser
- driva NSS:s webbplats, publicera nyhetsbrev och på andra vis lyfta viktiga frågor
- stimulera till och understöda gränsöverskridande projekt och nätverk
- bedriva omvärldsbevakning
- samarbeta med aktörer som bidrar till att synliggöra skärgårdsfrågor
- delta i årets Gränsregionala Forum och på annat vis ta del av NMR:s verksamhet

NSS:s verksamhet år 2017–2018 finansieras genom parternas medlemsavgifter, 2017 budgeterade till 59 500 €, och genom NMR:s basfinansiering för gränskommittéer om 400 000 DKK (ca 53 000 €). Från och med år 2018 påbörjas en ny finansieringsperiod för gränskommittéerna och finansieringsandelen från NMR är fortsättningsvis 400 000 DKK för NSS. Dessutom beviljades NSS ett tilläggsanslag om 53 000 DKK (ca 7 100€) från och med år 2018.

4. INSATSER

4.1 Ekologiskt hållbar utveckling

4.1.1 Havsplanering

Länderna har inlett det nya arbetet med havsplaneringen i enlighet med EU:s ramdirektiv för en marin strategi (2008/56/EG). Syftet är att främja hållbar utveckling och tillväxt. Havsplaneringen ska omfatta både territorialvatten och den ekonomiska zonen. Arbetet organiseras på olika vis i länderna. Finlands miljöministerium samordnar de internationella kontakterna och nationella arbetet administreras på landskapsnivå. En koordinator har rekryterats. I Sverige leds arbetet av Hav- och vattenmyndigheten i samverkan med länsstyrelser och kommuner. Arbetet har påbörjats men befinner sig i ett tidigt skede. På Åland pågår diskussioner om regelverket och arbetet har knappt påbörjats. Från både Finland, Åland och Sverige har ansvariga uttryckt intresse för dialog inför detta nya uppdrag, med syfte att stärka arbetet genom utbyte av kunskap och erfarenheter samt för att samordna arbetet med vårt gemensamma innanhav.

NSS kallar parterna till ett första möte runt sommaren 2017 för att diskutera formerna för samarbetet och fokusfrågor av gemensamt intresse. NSS har ingen sakkunskap att bidra med men är beredd att fungera som plattform för en dialog och som stöd och länk mot andra berörda aktörer.

4.1.2 Avfall, avlopp och dricksvatten

Avfallshanteringen är en komplex fråga, som uppfattas som problematisk i alla medlemsländerna. I frågan ingår nedskräpning, källsortering, kompostering, minimering av sjötransporter, grovsopor, latrin och information. Den rör både fastboende, företagare, fritidsboende, fritidsbåtfolk och andra besökare. Skärgårdsstiftelsen har undersökt sopinnehåll och båtfolkets attityder. I Stockholms län inleds ett läns-gemensamt projekt. Tillgång på dricksvatten är även en fråga som bör uppmärksammas. Ett seminarium om avfall alternativt dricksvatten anordnas.

4.1.3. Skarv och säl, bevakningsfråga

Spridning av resultatet och uppföljning av NSS:s seminariet "Gemensam förvaltningsplan för skarven i Finland och Sverige (2015). Delta som part i seminarier, bidra med kontaktuppgifter m.m.

4.2 Socialt hållbar utveckling

4.2.1 Morgondagens skärgårdskvinna/ Archipelago women- strong actors in the municipality (AWSAM)

Den snedvridna demografin och att antalet kvinnor (åldern 20–50 år) minskat i skärgårdsområden ses som ett hot mot den levande skärgården. NSS involverar sakkunniga för att göra enkäter och samla in intervjumaterial. Målgrupperna är de som har flyttat in till skärgården (sedan 5 år tillbaka) de som har flyttat från skärgården och en kartering av potentiella inflyttare. Detta grundmaterial analyseras och resultaten presenteras för skärgårdskommunerna.

4.2.2 Bostadslösningar och regelverk

Bristen på bostäder och speciellt hyresbostäder inverkar på inflyttningsrörelser och möjligheterna för de unga att etablera sig i skärgårdsområden. NSS initierar en undersökning av möjligheter att skapa utbud av bostäder i rimliga kostnadslägen för unga generationer och anställda i skärgårdsföretagen, vid sidan av marknaden för fritidshus i högre kostnadslägen. Med underlag av konsultation med sakkunniga och universitet beslutas fortsatta insatser. En tänkbar fortsättning är att utveckla bostadsmodeller med hjälp av arkitektstuderande.

4.2.3 Lokal service, bredband, bevakningsfråga

En fungerande offentlig och privat servicenivå är betydelsefull vid val av boningsort. Tillgången till butik, skola och andra tjänster påverkar den demografiska utvecklingen på olika sätt. Tillgången på bredband för olika servicefunktioner är en nyckelfråga för skärgårdsområden, likaså att invånarna har förutsättningar att nyttja den. NSS kan bidra med att redovisa

utvecklingsmöjligheter rörande service, företagande, kultur m.m. Ett seminarium kring bredband anordnas, hur man nyttjar tjänsten optimalt, jämförelse mellan regioner.

4.2.4 Skärgårdskvinnoseminariet

Det bor fler män än kvinnor i skärgården och behovet finns att stärka kvinnors gränsregionala nätverk för utbyte, stöd och inspiration. NSS stöder sedan ett antal år det årliga nordiska skärgårdskvinnoseminariet. Seminariet samlar 50–100 deltagare från skärgårdsregionerna inklusive deltagare från Estland. Årets kvinnoseminarium arrangeras på Kimitoön och Örö den 29.9- 1.10.2017.

4.2.5 Tillgång till bra skolundervisning, bevakning

Tillgång till bra skolundervisning är en nyckelfråga för en levande skärgård med fast befolkning, livskraftigt företagande och vårdat kulturlandskap. Krympande elevantal hotar många skärgårdsskolors fortbestånd. Ny IT-teknik erbjuder nya möjligheter såsom fjärrundervisning. NSS har 2016 genomfört två välbesökta seminarier i Stockholm och Helsingfors.

NSS ska aktivt sprida slutsatserna från seminarierna och på lämpliga vis verka för skärgårdsskolornas fortlevnad. Därutöver bevakas frågan för eventuella insatser de kommande åren.

4.3 Ekonomiskt hållbar utveckling

4.3.1 Djurhållning och besöksnäring

För att skärgården ska locka turister och därigenom bli levande krävs bland annat att naturen är vacker och attraktiv. Idag växer den lätt igen och då framför allt öarna eftersom det blir färre och färre djur som betar. Orsaken är att det är arbets- och kostnadskrävande att hålla och sköta djur på öar samt i vissa fall utmaningar med tillräckligt bra bete och vatten samt tillräcklig tillsyn av djuren.

Om utmaningarna kan överbyggas så finns det en möjlighet att öarnas restauranger och caféer kan marknadsföra och sälja köttet som kan öka lönsamheten i konceptet. Med ökande turisttillströmning och samarbeten är det möjligt.

NSS kan kartlägga problemet och redovisa detta tillsammans med goda exempel på lösningar exempelvis vid ett seminarium.

NSS kan samarbeta med SLU och studenternas kurs ”Projektledning och kommunikation”. Där kan NSS lämna förslag till projektidé. Om den intresserar gruppen av studenter kan de göra ett övergripande arbete utan större insats från NSS.

Hösten 2017 arrangeras ett seminarium om betesmarker- och djur, antagligen i Sverige med inviterade föreläsare från Finland.

4.3.2 Pilgrim på havet, bevakning

Åbo Akademi är lead partner till detta redan godkända projekt som finansieras av Central Baltic Interreg. NSS är associerad partner.

4.3.3 Smart Marinas, bevakning

Projektet innebär utveckling av gästhamnar. Ansökan om finansiering genom Central Baltic-programmet är inlämnad februari 2017. ÅUAB är lead partner och NSS är associerad partner. NSS har varit aktiv i att utveckla med företagare och organisera projektberedningsmöten.

4.3.4 Närmat, bevakning

Inför närmats-seminariet i Ekenäs i oktober 2016 har en referensgrupp bildats. NSS bevakar kommande seminarier och program. Skärgårdshavets biosfärområde kommer att arrangera ett närmats-seminarium hösten 2017 och NSS bidrar med föreläsare.

4.4 Plattform för internationellt samarbete

NSS skall kontinuerligt utveckla synligheten av verksamheten och skapa mer nätverk. NSS engagerar sig i första hand i det nordiska samarbetet. I mån av möjlighet och relevans kan samarbeten utvecklas även i andra Östersjösammanhang, European Straits Initiative, ESIN och motsvarande nätverk.

4.4.1 Match-making möten

NSS ska fortsätta sitt arbete att aktivt medverka till gränsöverskridande samarbete genom att arrangera match-making möten med syfte att samarbetspartners ska finna varandra och nya nätverk bildas. I allt gränsregionalt samarbete ingår en "benchmarkande" uppgift: att samla erfarenheter från olika aktörer om vad som har fungerat väl och vad som inte gjort det.

4.4.2 NMR; LOTS-gruppernas möten

Delta i LOTS-gruppernas möten och informera om innehållet till styrelsen och genom NSS sociala media och andra media. Framföra information och önskemål om frågor att behandla från styrelsen och rådet till LOTS-grupper och ämbetsmannakommittén för regionalpolitisk utveckling. Kontakter knyts under konferenser för ökat informations utbyte NSS kan delta i planering av internationella projekt som gynnar NSS verksamhetsområde och dess aktörer.

5 Kommunikation

NSS ska lyfta fram och driva aktuella skärgårdsfrågor där samarbetet kan göra skillnad, ett fåtal åt gången med hänsyn till NSS:s begränsade resurser.

NSS ska arbeta och visa upp sig med målsättningen att bli känd som en unik, samlande och nyttig aktör för skärgårdens hållbara utveckling. genomförs genom att:

5.1.1 Utveckla NSS kommunikation

- Kontinuerligt uppdatera hemsida med information om projekt och seminarier, länkar till dokument, medlemsorganisationernas infobrev, övriga LOTS-grupper m.m.
- Informera om aktualiteter genom NSS:s Facebook-sida. Ett ökande antal följare av sidan stärker synlighet och kännedom om NSS.
- Skriva artiklar eller på annat sätt bli exponerade i tidskriften "Skärgård", "Skärgården", "Vi skärgårdsbor" och andra publikationer.
- Anordna presstillfällen och tillsammans med medlemsorganisationer målmedvetet och kontinuerligt lyfta fram NSS:s verksamhet och aktualiteter.
- Informera om NSS:s verksamhet till Hallo Norden, Föreningen Norden och andra gränsöverskridande organisationer.
- Utredda införande av elektroniskt nyhetsbrev 1–2 gånger/termin
- Skapa en nätverkskarta över kontakter och organisationer som NSS vill informera

5.1.2 NSS 40-år 2018

Nordiska skärgårdssamarbetets 40års-jubileum år 2018

- Genom evenemang, seminarier eller annat lyfta fram NSS:s jubileumsår

5.1.3. Ny NSS-folder

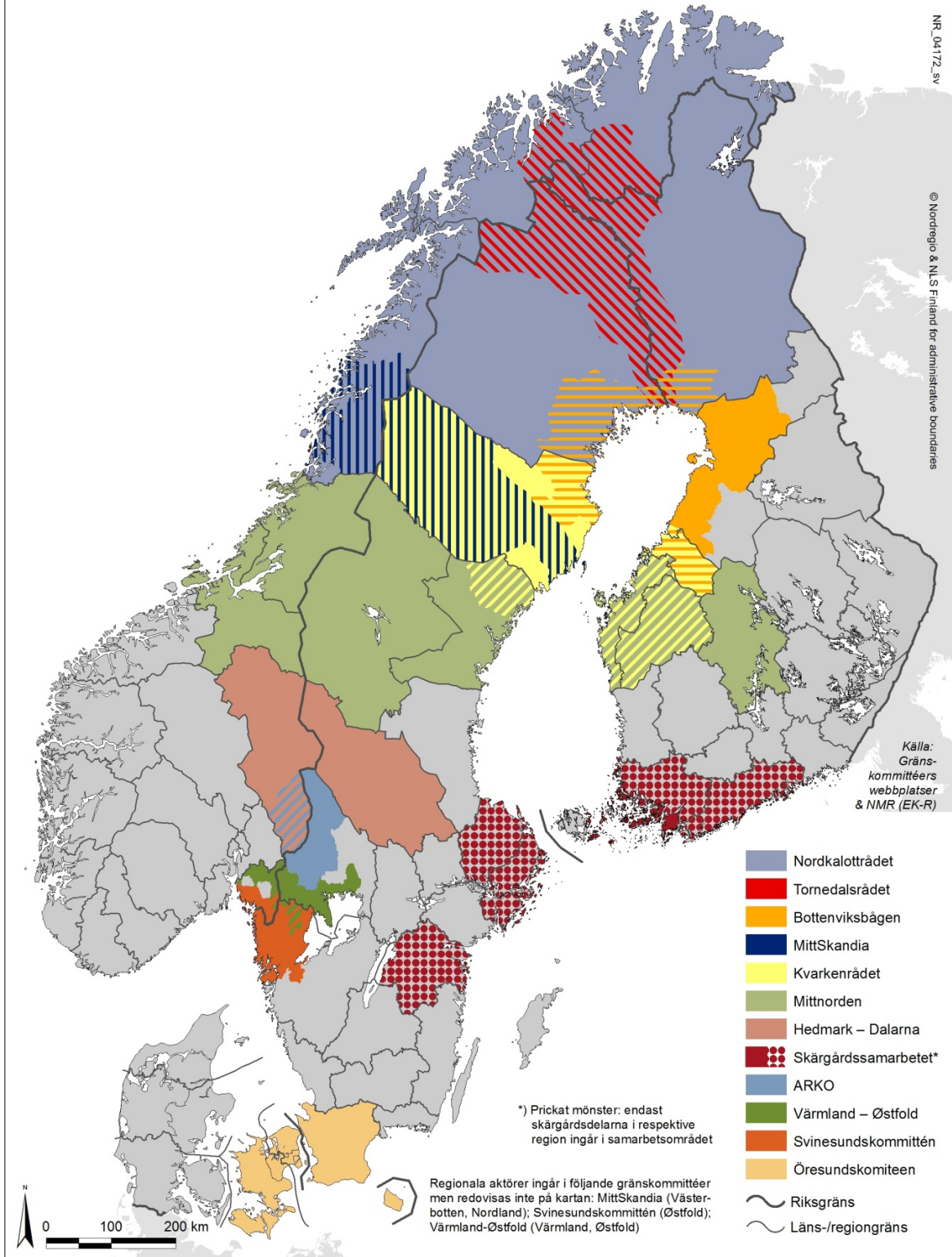
- Producera ny NSS-folder med aktuell karta över NSS:s verksamhetsområde

6 Intern

Styrelsen

- Arrangera 1–2 studiebesök/år i anslutning till styrelsemöten i medlemsregionerna. För att lära känna varandras skärgårdar cirkulerar styrelsemötena mellan de NSS:s medlemsregioner.
- I samband med styrelsemöten inviteras då så är motiverat sakkunniga för att mer ingående presentera en sakfråga som är aktuellt vid mötestillfället. Vid det årliga rådsrådet ska rådsledamöterna engageras i en aktiv dialog om kommande insatser baserad bland annat på uppföljning av föregående års verksamhet. Rådsmedlemmarna är ett nätverk i sig och en viktig kanal för informationsutbyte.

Nordiska gränskommittéer
finansierade av Nordiska ministerrådet 2015

Kartan är sammanställd av Linus Ripling på Nordregio, 2015.